

A projekt a Habsburg Monarchián belül létező Magyar Királyság parlamentarizmusának több területét mutatja be. A kutatás legfontosabb célkitűzése az volt, hogy eddig feltáratlan forrásokat kutasson fel, és adjon közre, feltárja egyes magyarországi országgyűlések történetét, valamint – főként a 18. század és a reformkor tekintetében – bemutassa a korabeli parlamentarizmus és vele együtt a politika működését, annak nyelvezetét, a politikai életben részt vevők kapcsolatait és tevékenységét. Célunk volt még az, hogy az országgyűlések tárgyalásával egy időben bemutassuk a kor legfontosabb politikai kérdéseit, rámutatva ezzel a Magyar Királyság helyzetére a Habsburg Monarchián belül, valamint az ország legfontosabb közjogi, gazdaság- és társadalompolitikai kérdéseire. A kutatócsoport eredményeinek bemutatására leginkább az Egerben sorra került három napos konferencia anyagát felvonultató, összesen 28 tanulmányt tartalmazó tanulmánykötetben került sor. (A kötet 1848 utáni időszakának tanulmányai Pap József kutatócsoportjának – K 112429 – munkái.) A projekt időhatárait kitágítva a késő középkortól 1919-ig tárgyaltuk a rendiség politikai, ideológiai, kultúrtörténeti és ceremóniatörténeti, valamint alkotmány- és társadalomtörténeti aspektusait.

A projektben tárgyalt időszak esetében a magyarországi rendiség legaktívabb periódusáról van szó, hiszen a rendi dualizmus alapjai éppen a Habsburg Monarchiába betagozó Magyar Királyság országgyűlésein, illetve az országgyűléseken kívüli politikai térben valósultak meg. Az ország betagozása egy kialakuló nagy monarchiába a 16. században még nem járt olyan jellegű politikai érdekérvényesítés-vesztéssel, mint a 19. század folyamán. A Habsburg Monarchia ekkor még ugyanis embrionális állapotban létezett csupán, egy olyan összetett államon belüli összetett állam volt, amely monarchia eleinte tartományok kevés szállal kötődő állama volt, és amely csak a 17–18. század folyamán vált erősen központosítottabb állammá, hogy azután arról az abszolutista vonásokkal felruházott államról beszéljünk, amely a 18. század második felétől a felvilágosult jelzöt is magán viselhette. A Magyar Királyság ebbe az egyre központosuló összetett államba jelentős rendi hagyományokkal érkezett, és az Oszmán Birodalommal szemben vívott folyamatos háborús állapotok miatt a monarchia legerősebb rendi állama maradt még akkor is, ha a rendek az 1687. évi országgyűlésen végül – nem előzmények nélkül – elfogadták a Habsburgokat örökös királyuknak. A 17. század politikai vitáinak gyűpontja, a felekezeti kérdés az ún. konfesszionális rendi politizálást hozta magával, amikor az egyes rendi csoportokon túl, azon átívelve jött létre a protestáns rendek együttműködése, amely egészen a század végéig meghatározta a rendi politikát. A témakörben az egyik legelszántabb csoport a szabad királyi városok követői voltak, akik a 17. század végéig a protestáns rendek közé tartozva fejtették ki politikai tevékenységüket. Politikájuk bemutatásához feltártuk Sopron szabad királyi város levéltárának iratanyagát, amelyből kiválogattuk és átírtuk az országgyűlésre vonatkozó forrásokat. A forráskiadáshoz szükséges jegyzetek elkészítésére azonban sajnos, a résztvevők egyéb elfoglaltságai miatt, nem került sor, azt külön támogatás keretében kívánjuk befejezni. A feltárt források azonban több, e témakörben megjelent tanulmány és előadás megszületését segítették elő, amely tanulmányokat Dominkovits Péter és H. Németh István készítették el. A 17. század folyamán, amikor a II. Mátyással

elkezdődött és III. Ferdinánd, valamint I. Lipót által leginkább jellemzett központosítás során az egyes tartományok közötti szálak mind erősebb kapoccsá váltak, a monarchia is jelentős változásokon ment keresztül. A harmincéves háború egyben alkalmat adott ahhoz is, hogy az osztrák és cseh-morva rendek esetében végbemenjen a konfesszionizáció folyamata, és az addig leginkább ellenzékben lévő protestáns rendek kiszoruljanak nemcsak a politikából, de (minimálisan) a közigazgatás egészéből is.

Az újabb kutatások, köztük a kutatócsoport alább bemutatandó eredményei, azonban jelentősen árnyalták a korábbi képet, miszerint a 18. századi Európában 1740-re mindenhol kiüresedett a rendi alkotmány. A Habsburg Monarchia rendjei a fehérhegyi csata és a sikeres ellenreformáció által létrehozott új helyzetben megtalálták új szerepüket az uralkodóval való kooperációban, melyet az adókövetés joga kifejezetten fel is értékelt. E kutatások szerint a 18. századi rendiség egy új modellben működött, és a rendek egyre alacsonyabb szinten, de mégiscsak folyamatosan hatalmat gyakoroltak, egyben az uralkodó fontos partnereiként tűntek fel. A rendi dualizmus rendszeréről a Habsburg Monarchia törzstartományainak esetében 1740-ig beszél a szakirodalom, de a Magyar Királyság esetében még jó ideig nem mondhatjuk azt, hogy a rendi dualizmus rendszere megszűnt volna. A Rákóczi-szabadságharc tanulságát ugyanis mindkét fél megszívlelte. Egyfelől a magyar politikai elit azt szűrte le magának, hogy az önálló magyar államiság kivívásához nincs meg sem a kellő saját katonai erő, sem pedig az ezt esetleg pótló nemzetközi támogatás, másfelől az összbirodalom irányítói pedig azt, hogy az elégedetlen Magyarország felekezeti, politikai és az egész népeiséget érintő társadalmi-gazdasági sérelmei miatt a birodalom katonai erőinek igen jelentős részét képes lekötni, amely rendkívüli mértékben korlátozza a nemzetközi politikában a cselekvőképességét. Ennélfogva az 1711. évi szatmári kompromisszum hosszú távon sikeresnek bizonyult, és a rendi dualizmus restaurálása a magyar politikai elitet a Habsburg hatalom támaszává tette. Mindennek a jelentősége az osztrák örökösödési háború viszonyai között domborodott ki. Ennek következtében Magyarország kimaradt a Haugwitz-féle reformokból, melyek elsősorban az osztrák és a cseh tartományok közötti szálakat fűzték szorosra, illetve a kiváltságosok teherviselését tették békeidőben is állandóvá (túl azon, hogy természetesen a birodalom erőforrásainak katonai célokból történő hatékonyabb kiaknázására törekedtek).

A projekt időszakában sorra került kutatások a rendi politika közelebb aspektusaira is fontos alapkutatásokon alapuló eredményeket hoztak. Ilyen az 1722-1723. és az 1728-1729. évi országgyűlések politikai vitáit és a döntések előkészítését bemutató forráskiadvány megjelentetése, amely Johann Georg von Mannagetta császári tanácsos jelentéseit tartalmazza. A német nyelvű és a Bécsi Magyar Történelmi Intézet sorozatában megjelent kiadványt Forgó András rendezte sajtó alá. A kötet a korszak jelentős vitatémáinak, az ország modernizációját is előkészítő intézkedések elfogadtatásának mechanizmusához nyújt újabb információkat, vagyis egyik első lépése annak, hogy megismerhetők legyenek annak a politikai küzdelemnek a részletei, amelynek során a bécsi udvar

elfogadtatta a magyar rendiséggel ezeket a jelentős változásokat. Így válhatnak megismerhetővé a rendi politika működésének íratlan szabályai, vagyis a „politikai kultúra” egésze.

A magyar történettudomány számára kiemelkedő e témakörben az egyes országgyűlések alapos feltárása és bemutatása. Ezt a hiátust pótolta Nagy János, aki az 1751. évi országgyűlésről alapos, teljesen új források felhasználásával készített monográfiát. A 18. század rendi politizálásának és a politizáló rendi tagok társadalomtörténeti elemzését Szijártó István nagymonográfiája nyújtotta (Szijártó M. István: A diéta II.), amelyből a magyarországi rendiség politikáját, a kialakuló alkotmányos rendiség legújabb eredményeit ismerhetjük meg. Újdonságként nem csupán a politizáló nemesség kiemelkedő tagjainak bemutatása szolgál, hanem a magyarországi rendiség újszerű láttatása, amely a nemzetközi tekintetben összehasonlítható (lengyel, holland és skandináv) országok rendiségével vetette össze a magyarországi jelenségeket. Kiemelendő tényező, hogy a magyar rendiségnek a politikai hatalomból való, továbbra is jelentős részesedése tekintetében Magyarország legfeljebb a kései rendiség erejével, de nem fennmaradásának puszta tényével volt egyedülálló helyzetben, hiszen a Balti-tenger melléki tartományokban és Lengyelországban hasonló állapotok álltak fenn a 18. században, sőt Wolfgang Neugebauer szerint a 18. század végétől, a 19. század elejétől egyfajta „rendi reneszánsz” követte a korábbi „rendi látenciát.” Ebben az összefüggésben beszélt Klaus Zernack „specifikusan kelet-közép-európai szabadságkultúráról.” Szijártó István kutatásai ehhez a tételhez tették hozzá, hogy az alkotmányosság irányába való elmozdulással a politikai mező polarizációja is együtt járt: a konfliktusok jobban kiéleződtek, a kompromisszumkészség érezhetően lecsökkent. Ez a Habsburgokkal való fegyveres konfliktus felé terelte a magyar politikai elitet, míg a korábbi felállás éppen egy fegyveres konfliktust követően képes volt tartós és működőképes megegyezés kimunkálására.

A megjelent monográfiák mellett Kalmár János, Forgó András, Poór János és Vajnági Márta e projekt támogatásával született tanulmányai rámutattak arra, hogyan vált 1741-ben mintegy véglegessé a magyar rendi fejlődés külön útja, és az ország a felvilágosult társadalmi reformok elmaradásáért „cserébe” hogyan őrizte meg (rendi) „alkotmányos” politikai berendezkedését a politikailag igen instabil időszak, a 18-19. század fordulóján is. Ezen kései rendiség első nagy átalakulását az jelentette, amikor az alkotmányos rendiség lépett a 18. század derekán a korábbi időszakból örökölt, a 17. századi magyar történelmet még alapjaiban meghatározó konfesszionális rendiség helyére. A kései rendiség második jelentős változása az alkotmányos rendiségen belül a liberális reformellenzékiség megjelenése volt a 19. század derekán, hiszen ez emelte azután ki 1848-ban a reformeszmékkel társított alkotmányosságot a rendiségből, és alakította modern formára. A reformkori országgyűlések eddig ismeretlen csoportját Melkovics Tamás tárta fel. Monográfiájában az ellenzéki főnemesek szerepére világított rá, részben az 1825 és 1848 közötti utolsó hat rendi országgyűlés felsőtáblájának összetételét feltérképezve, részben pedig a főrendi ellenzék önszerveződési folyamatát, politikai működését, illetve tagjainak csoportprofilját mutatta be egy konkrét országgyűlésen, az 1839-40. évi diétán. Dobszay Tamás forrásfeltárása a városi követek követutasítására irányult. A feltárás részben eredményes volt, hiszen a vállalt magyarországi levéltárakban sikerült minden vonatkozó forrást megszerezni, de az utolsó évekre

tervezett külföldi kutatóutakra (a COVID járvány miatt) már nem kerülhetett sor. A kései rendiség kulcsintézménye egyértelműen az országgyűlés volt. Nem férhet ahhoz kétség, hogy az országgyűlésen lecsapódtak mind a helyi-regionális változási tendenciák, mind a korszak gazdasági-társadalmi-kulturális folyamatai. Ennek reformkori lecsapódásaira mutatnak rá Dobszay Tamás és Völgyesi Orsolya e témakörben megjelent tanulmányai, egyben rámutatnak a politika azon eszköztárára is (mint például a reformkori országgyűlések ülésrendjének kialakítása), amelyet a rendek és az uralkodó saját érdekeik védelmében bevetettek. A korszak polgárosodásának, a városok növekvő gazdasági szerepének politikai lecsapódására Czoch Gábor tanulmányai mutattak rá.

Az országgyűléseken tárgyalt tematika közül kiemelkedő változás volt, hogy a felekezetiiség a 18. század folyamán elveszítette meghatározó szerepét a magyar politikában. Jóllehet a 18. század első országgyűléseit ugyanakkor még a felekezeti kérdés dominanciája jellemezte az úgynevezett labanc diétától kezdve egészen az 1728–1729. évi országgyűlésig. Sajnos a Kalmár János által vállalt kismonográfiát az ún. labanc országgyűlésről nem sikerült elkészíteni, noha az jelentős eredményekkel járult volna hozzá a bécsi udvar átmeneti időszakban követett politikai elképzeléseiről, és azon belül az Ausztriai Ház hűségén maradt magyarországi rendekről meglévő ismereteinkhez. A felekezetiiség kérdése viszont 1729 után lekerült a napirendről, mivel az országgyűlés belenyugodott abba, hogy III. Károly megtiltotta a vallási kérdések tárgyalását, és saját hatáskörébe vonta a felekezeti problematika rendezését. A rendek így bizonyos értelemben lehetőséget kaptak arra, hogy más tengely köré szervezzék a politikát. Ennek a folyamatnak az eredményeképpen született meg az alkotmányos rendiség tendenciája. A szakirodalom ezen megállapítását némileg árnyalja, hogy a felekezetek és a katolicizmus tematikája azonban mindvégig tetten érhető az országgyűléseken. Ennek háttéréről Maczák Ibolya levéltári és kéziratári kutatásai számoltak be, melynek alapja a 18. század országgyűléseire kötődő prédikációk adatbázisa (<http://predicatio.btk.ppke.hu>) volt. Ehhez a témakörhöz, a katolikus klérus országgyűlési, azaz politikai szerepéhez kapcsolódott Forgó András kötete, amelynek központi kérdése, hogy miként pozicionálta magát a katolikus klérus a 18. század változó politikai világában, hogyan reagált a politikailag meghatározó rendi csoportok felől érkező kihívásokra. A szerző tehát a kötetben nem elsősorban a főpapság, hanem az úgynevezett alsótáblai klérus, vagyis a káptalani követek és a szerzetesrendi képviselők szemszögéből vizsgálta a kérdést. A módszertan tekintetében felvállaltan a politika kultúrtörténeti megközelítése áll a középpontban, amely a hagyományosabb intézmény- és társadalomtörténeti vizsgálatokat kiegészítve új belátásokra vezetheti a téma kutatóját.

Az 1728–1729. évi országgyűlés másik kardinális vitája, amelyet az adóalapról folytatott, már megelőlegezte a következő időszakot. Persze nem pusztán arról volt szó, hogy a rendek nem fogadták el, hogy az adó a jobbágy által használt, de nemesi tulajdonú telekhez kapcsolódjon: a következő diéták érdeklődésének homlokterébe az adóemelés kérdése mellett általában véve a kiváltságvédelem problematikája került. Miután a vallási kérdés tárgyalását kitiltották a diéta ülésterméből, a katolikusok meg protestánsok egyre többször képeztek egységfrontot az udvar törekvéseivel szemben. Az alsótábla

a vármegyei követek vezérletével mindinkább a felsőtábla fölé kerekedett, és a rendi dualizmus modellje ismét képes lett viszonylag jól visszaadni a kialakult politikai helyzetet, ugyanúgy, mint másfél-két évszázaddal korábban, csak éppen már nem a konfesszionális rendiség szellemében, hanem az alkotmányos rendiség jegyében. Szijártó István és Nagy János nagymonográfiái e kérdéseket tárták fel még mélyebben. Elemzésükben jelentősen túlhaladták a királyt és a rendeket egymással szembeállító rendi dualizmus modelljét, és a középpontba a diétai „viszonyos érintkezés”, a *tractatus diaetalis* folyamatát állították, amely kidomborítja a magyar rendiség belső megosztottságát. Szijártó István kutatásai a korszak egészére nézve jelentenek sok újdonságot, Nagy János pedig egy konkrét, de a tárgyalásainak heveségét tekintve és a nádorválasztás miatt kiemelkedő 1751. országgyűlésen keresztül mutatta be a téma fontosságát. A pénzügyi kérdések ugyanis e konkrét diétán még a nádorválasztást is mintegy háttérbe szorították. A pontos rekonstrukció rámutatott arra a politikai stratégiára, amelyet az uralkodó szinte minden esetben követett, és amelynek eszköze az ellenzék megbontása, végső célja pedig az adó megajánlása volt.

A rendi politizálás azonban nem csupán a konkrét eseményeken és embereken keresztül valósult meg, hanem jelképeken és a politikai nyelvezeten át is. A koronázás a rendi társadalom és politika kiemelkedő eseménye volt, és az ott követett ceremónia a rendi felek politikai célkitűzéseit, helyét jelölte ki. Bár a mai történészeknek 20–21. századi értékeik és preferenciáik vannak, nem tekinthetnek el attól, hogy a 18. század történeti cselekvőinek percepcióit és reprezentációit is tekintetbe vegyék. Erre alkalmas például a szimbolikus politika vizsgálata. Kutatási tematikánk célja volt az is, hogy feltárjuk, mely konkrét szimbólumok strukturálták a korban a szimbolikus teret, és hogy a kortársi értékrende(ke)t figyelembe véve válasszuk ki a kortársak által fontosnak tartott szimbólumokat. Ezért feltétlenül kiemelt figyelemre érdemes a 18. században a korona, a koronázás, a koronázási eskü és a hitlevél problematikája. Ezek émius elemzése feltárhatja a kortársak értelmezéseit saját világukról, azt, hogy hogyan látták ők saját világukat, milyen jelentéseket tulajdonítottak különféle jelenségeknek. Az 1687 és 1765 közötti országgyűlések reprezentáció-történeti feldolgozását adta Hende Fanni monográfiája. A főként a Barbara Stollberg-Rilinger német történész által kijelölt utat követő elemzés az országgyűlési ceremóniák, az ünnepi alkalmakkor elhangzott beszédek, valamint a koronázáshoz kötődő egyházi és világi szertartások vizsgálatán keresztül mutatta be a szimbolikus politika 18. századi megnyilvánulásának jelenségeit. Az országgyűléseken folyó politikai vita kultúrtörténeti megközelítéssel is megismerhető. Forgó András az ún. alsótáblai egyháziak, vagyis a kanonokok és szerzetesrendi képviselők országgyűlési részvételét vizsgálva monográfiájában társítani tudta az általa feltárt levéltári források elemzését a politika kultúrtörténete német eredményeinek alapos ismeretén nyugvó innovatív megközelítésmóddal, így az új forrásoknak a legújabb kérdéseket tette fel, és ezáltal jutott új és érdemi tudományos eredményekre. Komoly lépést tett a 18. századi politika integrált, intézménytörténeti és társadalomtörténeti megalapozottságú kultúrtörténeti feltárása felé. A kultúrtörténet másik leágazása a rendiség „politikai nyelvének” megismerése, és az abban történő változások bemutatása volt kutatásainkban, amely főként az egykori diétákon forgó pasquillus

irodalomban érhető tetten. A Szijártó István, Nagy János és leginkább Hönich Henrik által elvégzett kutatások azt a eredményt hozták, hogy ahelyett, hogy a három politikai nyelvet (a republikanizmus és az ősi alkotmányra való hivatkozás politikai nyelvét, valamint „a felvilágosult kormányzás politikai nyelvét”) az eltérő politikai aktorok között lehetne kiosztani, legalábbis az egyes korszakokat tekintve egyértelműen azonosítva velük ezeket, azt látjuk, hogy a magyar rendiség a republikanizmus hagyományából a század második felében a szabadságot választotta, feladva a közjó múltra orientált, és elsődlegesen a központi kormányzat által már a 17. század végétől használt, értelmezését, miközben jövőre orientáltként elfogadva átengedte azt politikai ellenfelének, a felvilágosult abszolutizmusnak. Mivel pedig a szabadság lényege az aktív részvétel a közügyek intézésében, egyértelmű, hogy a republikanizmus politikai nyelvében miért uralkodott el a 18. század végi Magyarországon az „ősi alkotmányra” való hivatkozás – jól kifejezve a magyar rendiség többségének a múlt felé fordulását.

Az állam és az államigazgatás szerepe felértékelődött – tesszük hozzá nem csupán a Habsburg Monarchiában –, és ezzel együtt felértékelődtek az állami szolgálatban (katonaként vagy hivatalnokként) szerezhető érdemek is, az államigazgatásban részt vevők professzionalizálódásának a folyamatát érzékelhetjük, amely egyben tágra nyitotta a kaput azok előtt is, akik érdemeiket tanulmányaikra alapozva szerezheték meg, és nem a nemesség, hanem a városi polgárság közül érkeztek. A rendiségen belül ez két területen nyilvánult meg: egyrészt az országgyűléseken szerzett érdemek és az ellenzéki oldaláról, másrészt a rendi társadalom átjárhatóságának oldaláról. A kiemelkedés politikai hátterét tekintve egyértelműnek tűnik, hogy a 18. század első felének időszakát még nem érdemes a kormánypártiság és ellenzékiesség dichotómiájával megközelíteni. Ebben az időszakban az ellenzékiesség nem volt még gátja a társadalmi előmenetelnek, illetve a vármegyéből nyitott mobilitási csatornák vezettek fölfelé az országos hivatalok felé. Később ezek bezárultak, és csak a hivatalukat már a dikasztériumok alsó polcain kezdő bürokraták léphettek tovább a valódi hatalomgyakorlást biztosító pozíciók felé. Találkoztunk továbbá a professzionalizáció megjelenésével és fokozatos előrehaladásával mind a vármegyei, mind az országos szintű hivatalviselők körében, láttuk a régi elit dominanciájának töretlen folyamatosságát a század nagyobb részében, illetve azt, hogy a század utolsó harmadának kezdetén, különösen a hetvenes évek táján az új hivatali főnemesség átvette az irányítást a magyar rendiség legfelső pozícióiban. A valódi hatalmat jelentő hivatalokban túlsúlyra jutottak a vármegyéből érkezőkkel és az arisztokratákkal szemben királyhoz lojális bürokraták, azaz a rendiség és a királyi adminisztráció között bezárultak a korábban az átjárást biztosító folyosók. A folyamatnak főként a társadalomtörténeti aspektusait felvillantó teljes feltérképezéséhez újabb kutatásokra van szükség, de a jelenlegi projekt kapcsán – a fentiekén kívül – is születtek már új kutatási eredmények. A projekt során egyre inkább előtérbe került a rendiség társadalomtörténeti vizsgálata. A társadalomtörténet prozopográfiai megközelítésű vizsgálatai megteremtik a társadalom, jelen esetben a politikai elit hálózatos felfogású vizsgálatának alapját is. Mivel a 17–19. század folyamán több olyan időszak is volt, amikor a politikai elit jelentős változásokon ment keresztül – alsóbb szinten épp úgy,

mint felsőbb szinten –, ezért ez az érdeklődés nem pusztán a nemesség társadalomtörténetét szolgálja, hanem a rendi politikai elit jobb megismerését is.

E témakörben Szemethy Tamás írt monográfiát a 18. században megjelenő új, főnemesi rangot nyert családok bemutatásával és előrelépésük elemzésével. A katonák esetében megállapítható, hogy a század első felében felemelt személyek alapvetően előkelőbb származásúak voltak, mint az 1758 után a bárók közé lépő társaik, sok esetben maguknak szerezték nemesi címüket is, míg több személy esetében nehezen tisztázható, hogy mióta rendelkeztek nemesi kiváltságokkal. A grófok között jellemzően a tekintélyesebb múlttal rendelkező köznemesi családok tagjait találhatjuk meg. A karrieríveket vizsgálva kiderült, hogy a hivatalnokok többnyire gyorsan túlléptek azon a szinten, ameddig apáik eljutottak, és az első vizsgált időszakban a regionális és országos hivatalok felé orientálódtak. Az 1770 utáni periódusban a felemelt bárók között nem találkozunk országos főméltósággal, ugyanakkor a grófi címet is elért személyekkel bővítve a kört láthatjuk, hogy több jelentős hivatalnok két lépcsőben emelkedett a grófok közé, míg több központi kormányszervnél dolgozó személy egyből grófi címet nyerhetett, így az új báróknál hiányzó, országos karriert befutó hivatalnokokkal egy szinttel feljebb, az új grófok között találkozhattunk. A rendiség és a társadalomtörténet kapcsolatát tekintve a Korall társadalomtörténeti folyóirat két különszáma jelent meg a pályázat támogatásával. A „Diétai követek, országgyűlési képviselők” c. különszámban az országgyűléseken részt vett személyek prozopográfiai, kapcsolatháló vizsgálatára került sor, ahol a projekt résztvevői adták a szám szerzőnek legnagyobb részét. A „Mobilitás a rendi társadalomban” c. tematikus szám a rendi társadalom szerkezeti sajátosságait a társadalmi mobilitás, illetve a rendi választóvonalak átlépése, ennek következményei, megítélése szempontjából tárgyalja. A kérdéskör vizsgálatához mind egyéni pályák, mind pedig társadalmi csoportok egészére összpontosító elemzéseket közöltünk, amelynek fő kérdései a rendi státusz fontossága, a rendi választóvonalak átlépésének lehetőségei és következményei voltak, de a tanulmányok foglalkoztak a rendi mobilitás kollektív társadalmi reprezentációjával is. A rendiség társadalomtörténeti kérdéseit, az új politikai elit kapcsolatrendszerét Szemethy Tamás monográfiáján kívül még Sziójártó István már említett monográfiája is részletesen tárgyalja, amelyben a felállított kritériumrendszer szerint kiválogatott személyek prozopográfiai elemzését nyújtja. A fenti monográfiákon túl a rendi társadalom átjárhatóságát, a politikai elit kapcsolatrendszerét, a kiemelkedő személyiségek társadalomtörténeti elemzését, az új elitek kialakulását Dominkovits Péter, H. Németh István, Czoch Gábor, Völgyesi Orsolya, Sebők Richárd, Horváth Gyula és Tóth Árpád tanulmányaiban elemeztük. A tanulmányok mindegyike mind módszertani, mind pedig forrásfelhasználás szempontjából új eredményeket hozott, a társadalomtörténeti elemzésekben a kapcsolatháló elemzések módszerét (Historical Network Research) is alkalmazták.

A kutatóprojekt során – amíg erre a járványhelyzet lehetőséget teremtett – fokozottan ügyeltünk arra, hogy kutatási eredményeinket a hazai, de főként a nemzetközi fórumokon ismertessük. Ezt a törekvést jelzi, hogy a futamidő alatt a kutatócsoport tagjai összesen - a hazai 51 előadás mellett - 39 idegen nyelvű előadást tartottak, és ehhez mérten igen jelentős számú, 24 idegen nyelvű tanulmányt készítettek el.

2019-ben főrendezőként a CEU és az ELTE, valamint a magyar és az osztrák 18. század-kutató társasággal együtt rendeztük a „Parliaments, interests, convictions: European trajectories in the late 17th – mid-19th centuries” c. nemzetközi konferenciát, ahol a magyar előadók mellett (a legtöbben a projekt résztvevői) 3 osztrák, 2 svéd, 1-1 holland, lengyel, angol és cseh előadó vett részt. 2016-ban az Eperjesi Egyetemmel közösen jelentettünk meg egy tanulmánykötetet a rendi országgyűlések témakörében, majd a következő évben, társszervezőként és előadókként vettünk részt az „Államférfiak Mária Terézia szolgálatában” c. nemzetközi konferencia szervezésében, ahol a társszervezők szintén a magyar és az osztrák 18. század-kutató társaságok voltak. 2018-ban a „Methodological Questions in Historical Research” c. konferencia társszervezői voltunk, majd 2020 során előkészítettünk egy, a Hungarian Historical Review tematikus számaként megjelenő angol nyelvű kötetet, amely 2021-ben jelent meg, valamint ugyanebben az évben a Routledge kiadónál Wim Blockmans, Kontler László és Szijártó M. István szerkesztésében megjelenő, szintén angol nyelvű tanulmánykötetet készítettük elő, amely a 2019-ben megrendezett nemzetközi konferenciánk tanulmányainak egy részét tartalmazza.

Ha csak a pályázat során megjelent monográfiákat tekintjük át, azt látjuk, hogy az eredeti célkitűzésekhez képest még jelentősebb eredmények is születtek. A vállalt forráspublikációk közül ugyan a Soproni Országgyűlési Emlékek kéziratát nem tudtuk kiadni, de a vállalt monográfiák száma az előre tervezettnél több lett. Kiemelkedő eredményként számolhatjuk el, hogy Szijártó István nagydoktori és Szemethy Tamás doktori disszertációja is a mi pályázatunk támogatásával jelenhetett meg. A vállalt tanulmánykötetet teljesítettük, a két angol nyelvű tanulmánykötettel, valamint a Korall két tematikus számával azt jóval túlteljesítettük. A pályázat pozitívumának kell tekintenünk, hogy a magyar nyelvű tanulmányok és kötetek mellett nemzetközi porondra is kiléptünk, részben egy neves kiadónál megjelent kötetel. A Hungarian Historical Review tematikus kötete azon túl, hogy angol nyelven teszi lehetővé legújabb kutatási eredményeink publikálását, a folyóirat hibrid, azaz nyomtatott és online kiadása révén az elérhetősége a hagyományos kiadványokénál jóval nagyobb hatékonyságú. A pályázatban tervezett céloktól nagyrészen a COVID járvány miatt el kellett térnünk. Jelen helyzetben a külföldi levéltári és könyvtári kutatások kiszámíthatatlanokká váltak. A pályázatban felsorolt főbb külföldi kutatási irányok (Olaszország, Ausztria és Szlovákia) az utóbbi két évben szinte elérhetlenné váltak, az ezekbe az országokba történő beutazás néha lehetetlen volt, vagy hosszú ideig nagyon bonyolulttá vált. Az elérhető és közbeszerzésen felhasználható tömegközlekedési eszközök és szálláshelyek is szűkültek, a kiutaztatható kutatók utazási hajlandósága is jelentősen csökkent. Jól látható most is, hogy a konferenciák, workshopok és tudományos tanácskozások jelentősen megcsappantak, helyüket az online térben történő eszmecserék sem tudták kielégítően pótolni. Az ilyen jellegű célokra tervezett és így rendelkezésre álló összegeket így nem tudtuk felhasználni. Az eredetileg tervezett nyomdaköltségek is jelentősen megváltoztak, a 2015-ben tervezetthez képest a nyomdai kiadások sok esetben a duplájára emelkedtek. Azért, hogy a rendelkezésre álló összegeket a legjobban, a céloknak leginkább megfelelő módon használjuk fel, jelentős átcsoportosításokra került sor. Az el nem készült kisebb kiadványokat nagyobb volumenű kötetekkel helyettesítettük, amelyekre a konferencia

költségek nagyobb részét is ráfordítottuk, részben a nyomdaköltségek növekedése miatt, részben pedig, mert így finanszírozni tudtuk az eredetileg nem tervezett lektorálási és olvasószerkesztői kiadásokat. Szakmai szempontból mindkét többletkiadás indokolható, hiszen így minőségileg jóval magasabb szintű kiadványokat tudunk elkészíteni, mint azok nélkül. A rendelkezésre álló keretet ezen felül további, a korábban említett tanulmánykötet jellegű, tematikus számokra fordítottuk, illetve a nemzetközi megjelenést elősegítve a Hungarian Historical Review-ban megjelent tanulmányok szakfordítását is ebből finanszíroztuk. Az eredetileg tervezett egy konferencia mellett rendeztünk egy nemzetközi konferenciát is, ahol a téma jeles, nemzetközileg is kiemelkedő kutatói vettek részt, és amely konferencia lehetőséget nyújtott arra, hogy egy újabb, a tudományos világban kiemelkedő presztízzsel rendelkező kiadónál megjelenő tanulmánykötetet állíthassunk össze. Úgy vélem, hogy a pályázatban elnyert támogatás így a pályázati célokat százszázalékosan szolgálta, a pályázat eredményeinek közlését nagy mértékben elősegítette.

A projekt során megjelent önálló kötetek:

Hende Fanni: Politikai reprezentáció a magyar országgyűléseken 1687 és 1765 között. Budapest, Magyarország : Magyar Nemzeti Levéltár (2021) , 236 p.

Forgó András: Egyház, rendiség, politikai kultúra: Papok és szerzetesek a 18. század országgyűlésein. Budapest, Magyarország : Szent István Társulat (2017) , 384 p.

Szemethy Tamás: Katonabárók és hivatalnok grófok: Új arisztokraták a 18. századi Magyarországon. Budapest, Magyarország : Magyar Nemzeti Levéltár, Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet (2020) , 480 p.

Szijártó M. István: A diéta II. A 18. századi politikai elit társadalom- és kultúrtörténeti megközelítésben. Budapest, Magyarország : Magyar Nemzeti Levéltár (2021), 756 p.

Forgó András: Ein Vermittler zwischen Wien und Pressburg. Hofrat Johann Georg von Mannagettas Berichte über den ungarischen Landtag, 1722–1723 und 1728–1729. Wien-Budapest : Bécsi Történeti Intézet, Magyar Nemzeti Levéltár (2021), 248 p.

H. Németh István (Szerkesztő), Dobszay Tamás (Szerkesztő), Szijártó István (Szerkesztő), Pap József (Szerkesztő): Rendi országgyűlés, polgári parlament: Érdekképviselés és törvényhozás Magyarországon a 15. századtól 1918-ig. Budapest, Magyarország : Magyar Nemzeti Levéltár (2020) , 627 p.

Czoch Gábor (Szerkesztő): Korall: Diétai követek, országgyűlési képviselők, Volume 70, (2017), 225 p.

Forgó András (Szerkesztő), H. Németh István (Szerkesztő): Hungarian Historical Review: Estates and Political Culture in the 18th–19th-Century Habsburg Monarchy, Volume 10, Issue 1 (2021)

Czoch Gábor (Szerkesztő), H. Németh István (Szerkesztő): Korall: Mobilitás a rendi társadalomban, Volume 86, (2021), 316 p.

Wim Blockmans (Szerkesztő), Kontler László (Szerkesztő), Szijártó M. István (Szerkesztő):
Parliamentarism in the age of absolutism I: Representative institutions and motivations in the ancien
régime. London : Great-Britain (2022), megjelenés előtt

The project presents several aspects of the parliamentary system of the Kingdom of Hungary within the Habsburg Monarchy. The main objectives of the research were to explore and publish previously unexplored sources, to explore the history of some of the Hungarian parliaments, and to present the functioning of parliamentarism and with it politics, its language, the relations and activities of the political actors, especially in the 18th century and the “reform era” of the early 19th century. We also aimed to present the most important political issues of the period, highlighting the position of the Kingdom of Hungary within the Habsburg Monarchy and the most important issues of the public, economic and social policy of the country. The results of the research group were presented mainly in a volume of 28 papers presenting the proceedings of a three-day conference held in Eger (the post-1848 papers in the volume are the work of József Pap's research group - K 112429).

The period covered by the project is the most active period of the Hungarian Estates, since the foundations of the dualism of the Estates were laid in the assemblies of the Kingdom of Hungary, which was incorporated into the Habsburg Monarchy, and in the political space outside the assemblies. The incorporation of the country into an emerging great monarchy in the 16th century did not entail the kind of loss of political assertiveness that occurred during the 19th century. The Habsburg Monarchy was then still in its embryonic state, a complex state within a complex state, initially a monarchy of provinces with few links, which only became a highly centralized state in the 17th and 18th centuries, and then a state with absolutist features which, from the second half of the 18th century onwards, could also be described as enlightened. Within this increasingly centralized complex state, the Kingdom of Hungary came with a significant religious tradition and, because of the constant warfare with the Ottoman Empire, remained the strongest religious state in the monarchy, even though the nobles finally accepted the Habsburgs as their hereditary king at the Diet of 1687, not without precedent. The denominational question, the crux of the political disputes of the 17th century, brought with it the so-called confessional politics of the Estates, when a cooperation of Protestant was established across and beyond the individual groups, which determined the politics until the end of the century. One of the most committed groups in this field were the envoys of the free royal cities, who must have been active in politics as part of the Protestant Estates until the end of the 17th century. To illustrate their politics, the archives of the free royal city of Sopron were consulted, and the sources relating to the Diet were selected and transcribed. Unfortunately, due to other commitments of the participants, the notes needed for the publication of the sources could not be completed, and we intend to complete them with a special grant. However, the sources identified have contributed to the publication of several papers and presentations on this topic, prepared by Péter Dominkovits and István H. Németh. During the 17th century, as the centralisation process begun by Matthias II and most marked by Ferdinand III and Leopold I saw the links between the provinces become increasingly strong, the monarchy underwent significant changes. The Thirty Years' War also provided an opportunity for the Austrian and Bohemian-Moravian Estates to undergo a process of confessionalization, and for the Protestants, which had hitherto been the most opposed, to be excluded not only from politics but also (at the very least) from the administration as a whole.

However, more recent research, including the findings of the research team presented below, has considerably clarified the earlier picture that by 1740 the constitution of the orders had become eroded everywhere in 18th century Europe. In the new situation created by the Battle of Weissenberg and the successful Counter-Reformation, the Estates of the Habsburg Monarchy found a new role in cooperating with the monarch, which was explicitly valorised by the right to levy taxes. According to this research, the 18th century Estates operated in a new model, with the Estates exercising power at an ever lower level, but still constantly emerging as important partners of the monarch. In the case of the Habsburg Monarchy, the system of dualism of the Estates was discussed in the literature until 1740, but in the case of the Kingdom of Hungary it cannot be said that the system of dualism of the Estates ceased to exist for some time. The lessons of Rákóczi's War of Independence were absorbed by both sides. On the one hand, the Hungarian political elite had learnt that it did not have the military power or the international support to make up for the lack of an independent Hungarian state, and on the other hand, the rulers of the empire as a whole had learnt that a dissatisfied Hungary, with its sectarian, political and socio-economic grievances affecting the entire population, was able to absorb a very large part of the empire's military forces, which severely limited its ability to act in international politics. Hence, the 1711 Compromise of 1711 at Szatmár proved successful in the long run, and the restoration of the dualism of Estates made the Hungarian political elite a pillar of Habsburg power. The significance of all this was highlighted in the context of the War of the Austrian Succession. As a consequence, Hungary was left out of the Haugwitz reforms, which primarily tightened the links between the Austrian and Bohemian provinces and made the burden of the privileged layers permanent in peacetime (beyond, of course, the more efficient exploitation of the Empire's resources for military purposes).

The research that took place during the project period also produced important basic research findings on the more immediate aspects of the politics of the Estates. One of these is a source publication on the political debates and the preparation of the decisions of the Diets of 1722-1723 and 1728-1729, which contains the reports of the imperial councilor Johann Georg von Mannagetta. The publication, in German and published by the Hungarian Historical Institute in Vienna, was edited by András Forgó. The volume provides new information on the mechanisms of the next major controversial issues of the period, the adoption of measures that paved the way for the modernisation of the country, and is one of the first steps towards understanding the details of the political struggle in which the Viennese court negotiated these major changes with the Hungarian nobility. In this way, the unwritten rules of the functioning of the politics of the Estates, in other words the whole of its 'political culture', can be understood.

For Hungarian historiography, the thorough exploration and presentation of the individual assemblies is outstanding in this field. János Nagy has filled this gap by writing a thorough monograph on the 1751 Diet, using entirely new sources. The social history of the politics of the Estates in the 18th century and the members of the Estates who were involved in politics was analyzed in István Szijártó's major monograph (István M. Szijártó: *The Diet II*), which provides an insight into the politics of the Hungarian Estates and the latest results of the emerging constitutional order. The novelty is not only the

presentation of the prominent members of the politicizing nobility, but also the novel presentation of the Hungarian Estates, which compared the phenomena in Hungary with the Estates of internationally comparable countries (Poland, the Netherlands and Sweden). It is worth highlighting, since Hungary was in a unique position with regard to the still significant share of political power held by the Hungarian Estates, at most by the strength of the late period of the Estates, but not by the mere fact of its survival, since similar conditions existed in the provinces bordering the Baltic Sea and in Poland in the 18th century, and even, according to Wolfgang Neugebauer, from the end of the 18th century and the beginning of the 19th century a kind of "renaissance of Estates" followed the earlier "latency" In this context, Klaus Zernack spoke of a "specifically Central and Eastern European culture of freedom." István Szijártó's research added to this thesis that the shift towards constitutionalism was accompanied by a polarization of the political field: conflicts became more acute, and the willingness to compromise was noticeably reduced. This pushed the Hungarian political elite towards armed conflict with the Habsburgs, whereas the previous set-up was able to work out a lasting and workable settlement precisely after an armed conflict.

In addition to the monographs published, the studies of János Kalmár, András Forgó, János Poór and Márta Vajnági, written with the support of this project, have shown how the separate path of the Hungarian Estates development became almost final in 1741, and how the country preserved its "constitutional" political system in exchange for the failure to implement enlightened social reforms, even at the turn of the 18th and 19th centuries, a period of great political instability. The first great transformation of this late period of Estates was when the constitutional order replaced the confessional order inherited from the earlier period in the mid-18th century, which still fundamentally determined Hungarian history in the 17th century. The second significant change of the late period of the Estates within the constitutional order was the emergence of liberal reform oppositionism in the middle of the 19th century, since it was this oppositionism that in 1848 lifted the constitutionalism associated with reform ideas out of the Estates and transformed it into a modern form. A hitherto unknown group of reform-era parliaments has been explored by Tamás Melkovics. In his monograph, he shed light on the role of the oppositional nobility, partly by mapping the composition of the upper house of the last six Diets between 1825 and 1848, and partly by presenting the process of self-organization, political functioning and the group profile of the members of the opposition in a specific Diet of 1839-40. Tamás Dobszay's source research focused on the envoys of the municipal envoys. The exploration was partially successful, as all relevant sources could be obtained from the Hungarian archives undertaken, but the research trips abroad planned for the last years (due to the COVID epidemic) could not take place. The key institution of the late period of Estates was clearly the Diet. There can be no doubt that the Assembly was the place where both the local-regional trends of change and the socio-economic-cultural processes of the period were reflected. The studies published by Tamás Dobszay and Orsolya Völgyesi on this topic point to the repercussions of the reform era, and also highlight the tools of politics (such as the seating arrangements of the reform era assemblies) that the nobility and the rulers used to protect their

own interests. Gábor Czoch's studies show the political impact of the civilisation of the period and the growing economic role of cities.

Among the topics discussed in the Diets, a notable change was the loss of the dominant role of denominationalism in Hungarian politics during the 18th century. However, the first Diets of the 18th century were still characterized by the dominance of the denominational question, from the Diet of 1708-1715 until the Diet of 1728-1729. Unfortunately, the small monograph on the Diet of 1708-1715, which János Kalmár had undertaken, could not be completed, although it would have provided significant insights into the political ideas of the Viennese court during the transitional period, and within them the Hungarian Estates that remained loyal to the House of Austria. However, the question of confessionalism was taken off the agenda after 1729, as the Diet resigned itself to the fact that Charles III had forbidden the discussion of religious questions and left the issue of confessionalism to its own discretion. In a sense, this gave the Estates the opportunity to organize politics around a different axis. The result of this process was the tendency towards constitutionalism. The fact that the themes of confessionalism were always present in the assemblies, however, somewhat nuances the literature. The background to this was provided by the archival and manuscript research of Ibolya Maczák, based on the database of church sermons related to the 18th century assemblies (<http://predicatio.btk.ppke.hu>). András Forgó's volume is related to this topic, the role of the Catholic clergy in the parliament, i.e. in politics, and its central question is how the Catholic clergy positioned itself in the changing political world of the 18th century, how it reacted to the challenges from the politically dominant religious groups. The author has thus examined the issue not primarily from the perspective of the high clergy, but from that of the so-called lower clergy, i.e. the envoys of the chapters and the monastic representatives. In terms of methodology, the focus is on a cultural-historical approach to politics, which, complementing more traditional institutional and social-historical studies, can lead the researcher to new insights.

The other cardinal debate of the 1728-1729 Diet on the tax base anticipated the period to come. It was not, of course, simply a question of the refusal of the nobility to accept that the tax should be linked to the land used by the serfs but owned by the nobility: the question of the protection of privilege in general, alongside the question of tax increases, became the focus of interest in the following Diets. Once the religious question was banned from the Diet's meeting room, Catholics and Protestants increasingly formed a united front against the court's ambitions. The lower table, led by the duchy envoys, increasingly took precedence over the upper table, and the model of religious dualism was once again able to reflect the political situation relatively well, just as it had done a century and a half earlier, but no longer in the spirit of confessionalism, but in the spirit of constitutionalism. The great monographs of István Szijártó and János Nagy explored these issues in greater depth. In their analysis, they went significantly beyond the model of the dualism of the Estates, which contrasted the king and the Estates, and focused on the process of the "relative contact" of the diocese, the *tractatus diaetalis*, which highlighted the internal divisions of the Hungarian Estates. István Szijártó's research is a major novelty

for the period as a whole, while János Nagy demonstrated the importance of the topic through a specific but, in terms of the intensity of his discussions and the election of the imperial governor, outstanding parliamentary session of 1751. In this particular diet, financial issues overshadowed even the election of the new governor. This accurate reconstruction has highlighted the political strategy that the monarch pursued in almost all cases, the means of which was to disrupt the opposition and the ultimate aim of which was to offer the tax.

However, the politics of the Estates was not only expressed through concrete events and people, but also through symbols and political language. The coronation was the high point of the society and politics, and the ceremony that followed marked out the political objectives and position of the Estates. Although today's historians have 20th-21st century values and preferences, they cannot ignore the perceptions and representations of 18th century historical actors. This can be done, for example, by examining symbolic politics. The aim of our research theme was also to explore which specific symbols structured the symbolic space of the period, selecting the symbols that were considered important by the contemporaries, taking into account the contemporary value trend(s). The problems of the crown, the coronation, the coronation oath and the diploma inaugurale in the 18th century are therefore worthy of particular attention. An aesthetic analysis of these can reveal contemporaries' interpretations of their own world, how they saw their own world, what meanings they attributed to various phenomena. Fanni Hende's monograph provides a history of representation of the Diets of 1687-1765. The analysis, which mainly follows the path laid down by the German historian Barbara Stollberg-Rilinger, has presented the phenomena of the 18th century manifestation of symbolic politics through an examination of the ceremonies of the Diet, the speeches delivered on the occasion, and the ecclesiastical and secular rituals associated with the coronation. The political debate at the assemblies can also be explored through a cultural-historical approach. In his monograph, András Forgó, examining the participation of the so-called lower ecclesiastics, i.e. the canons and monastic representatives in the Diet, was able to combine the analysis of the archival sources he had discovered with an innovative approach based on a thorough knowledge of German findings in the cultural history of politics, thus bringing the new sources up to date and thus arriving at new and substantial scientific results. He took a serious step towards an integrated cultural history of 18th-century politics, grounded in institutional and social history. Another branch of cultural history has been the study of the 'political language' of the Estates and the changes in it, which can be traced mainly in the *pasquillus* literature of the period, which revolved around the diets of the time. The research carried out by István Szijártó, János Nagy and, above all, Henrik Hónich, has led to the conclusion that, instead of the three political languages (the political language of republicanism and of reference to the ancient constitution, and the 'political language of enlightened government'), they could be allocated among the different political actors, at least by clearly identifying them in terms of the different periods, we see that the Hungarian Estates chose freedom in the second half of the century, abandoning the past-oriented and primarily centrally-led government of the 17th century, which had been the main source of the common good. The public good, in contrast to its primary understanding of

the common good as it had been used by the central government since the end of the 19th century, while accepting it as future-oriented, it surrendered it to its political opponent, enlightened absolutism. And since the essence of freedom is the active participation in the management of public affairs, it is clear why the political language of republicanism in late 18th century Hungary was dominated by references to the 'ancient constitution' - a good expression of the turn towards the past by the majority of the Hungarian gentry.

The role of the state and the administration of the state was valorised - not only in the Habsburg Monarchy, we might add - and with it the merits of public service (as a soldier or official) were valorised, and we can see a process of professionalization of those involved in the administration of the state, which also opened the door wide to those who could gain their merits on the basis of their studies and who came from the urban bourgeoisie rather than the nobility. This was manifested in two areas within the nobility: on the one hand, merit and opposition in the parliaments, and on the other, the permeability of the nobility. In terms of the political background to this emergence, it seems clear that the period of the first half of the 18th century should not yet be approached with the dichotomy of governmental party and opposition. In this period, oppositionalism was not yet a barrier to social advancement, and there were open channels of mobility from the duchy upwards to national office. Later, these were closed, and only bureaucrats who had started their careers in the lower echelons of the dicasteries could move on to positions of real power. We have also seen the emergence and gradual progress of professionalization among both county and national officials, the unbroken continuity of the dominance of the old elite for most of the century, and the new official aristocracy taking control of the top positions of the Hungarian politics at the beginning of the last third of the century, especially around the 1970s. In the offices of the real power, the bureaucrats loyal to the king predominated over those from the duchy and the aristocrats, i.e. the corridors that had previously provided a passage between the nobility and the royal administration were closed. Further research is needed to fully explore this process, especially its social history aspects, but the current project has already produced new research results in addition to those mentioned above. The project has increasingly focused on the social history of policing. Studies of social history with a prosopographical approach also provide the basis for a network approach to the study of society, in this case the political elite. Since there were several periods during the 17th and 19th centuries when the political elite underwent significant changes - at the lower level as well as at the higher level - this interest is not only in the social history of the nobility, but also in a better understanding of the political elite of the Estates.

In this field, Tamás Szemethy has written a monograph on the new families that emerged in the 18th century and gained noble status, analyzing their progress. In the case of the soldiers, it can be seen that those who were raised to the rank of baron in the first half of the century were basically of more noble origin than their peers who became barons after 1758, and in many cases they had acquired their noble titles themselves, while for several individuals it is difficult to establish how long they had held noble privileges. The counts are typically members of noble families with a more prestigious background. An

examination of career arcs reveals that most of the officials quickly moved beyond the level at which their fathers had reached, and in the first period under study were oriented towards regional and national offices. In the period after 1770, we do not find any national dignitaries among the raised barons, but by extending the circle to include those who had also attained the title of count, we see that several important officials rose to the rank of count in two stages, while several persons working in central government departments could gain the title of count in one go, so that we could meet officials who had a national career and were missing among the new barons one level up among the new counts. In the context of the relationship between the nobility and social history, two special issues of the Hungarian journal of social history (Korall) were published with the support of the competition. The special issue on "De Dietary Envoys, Members of Parliament" examined the prosopography and network of contacts of those who participated in the Diets, with the project participants providing the bulk of the authorship. The thematic issue "Mobility in the Society of the Estates" discusses the structural characteristics of the topic in terms of social mobility and the crossing of the electoral lines of the Estates, its consequences and perception. To examine this issue, we published analyses focusing on both individual trajectories and social groups as a whole, with the main questions being the importance of the status of the Estates, the possibilities and consequences of crossing their dividing lines, but the studies also dealt with the collective social representation of their mobility. In addition to Tamás Szemethy's monograph, the social-historical issues of the Estates and the relations of the new political elite are also discussed in detail in István Sziártó's monograph, in which he provides a prosopographical analysis of the persons selected according to the criteria set. In addition to the monographs mentioned above, the permeability of the society of the Estates, the network of political elites, the social history of prominent personalities, the emergence of new elites were analyzed in the studies of Péter Dominkovits, István H. Németh, Gábor Czoch, Orsolya Völgyesi, Richárd Sebők, Gyula Horváth and Árpád Tóth. All of these studies have produced new results both in terms of methodology and use of resources, and the method of Historical Network Research has been applied in the social historical analyses.

Throughout the research project, as long as the epidemic situation allowed, we took great care to disseminate our research results in national and, above all, international fora. In 2019, the CEU and ELTE, as well as the Hungarian and Austrian Society for 18th Century Studies, were the main organizers of the conference. The international conference "Parliaments, interests, convictions: European trajectories in the late 17th - mid-19th centuries" was also organized jointly with the two societies, and featured 3 Austrian, 2 Swedish, 1-1 Dutch, 1 Polish, 1 English and 1 Czech speaker, in addition to the Hungarian speakers (most of whom were project participants). In 2016, we published a volume of studies on the topic of the Diets of the Estates together with the University of Presov, and the following year, we co-organised and presented at the international conference "Statesmen in the Service of Maria Theresa", co-organised by the Hungarian and Austrian Society for 18th Century Studies. In 2018, we co-organised the conference "Methodological Questions in Historical Research", and in 2020 we prepared an English-language volume to be published as a thematic issue of the Hungarian Historical

Review in 2021, and in the same year we prepared an English-language volume of papers to be published by Routledge edited by Wim Blockmans, László Kontler and István M. Sziójártó, which will include some of the papers from our international conference in 2019.

If we look only at the monographs published in the course of the project, we can see that even more significant results have been achieved compared to the original objectives. Although we were not able to publish the manuscript of the Sopron Parliamentary Monuments, the number of monographs undertaken exceeded the planned number. The publication of István Sziójártó's academic doctoral dissertation and Tamás Szemethy's doctoral dissertation with the support of our application is an outstanding achievement. We have fulfilled our commitment to produce two volumes of studies in English and two thematic issues of *Korall*, far exceeding our target. The positive aspect of the competition is that, in addition to the Hungarian-language studies and volumes, we will also be able to appear internationally, in part with a volume published by a renowned publisher. The thematic volume of the *Hungarian Historical Review*, in addition to enabling the publication of our latest research in English, will be a hybrid journal, i.e. a print and online edition, making it much more accessible than traditional publications.

We have had to deviate from the objectives set out in the proposal, largely due to the COVID epidemic. The current situation has made research in archives and libraries abroad unpredictable. The main research destinations abroad listed in the project (Italy, Austria and Slovakia) have become almost inaccessible in the last two years, and travel to these countries has sometimes been impossible or very difficult for a long period of time. Accessible public transport and accommodation have also become scarce, and the willingness of researchers to travel has also decreased significantly. It is also now clear that conferences, workshops and scientific meetings have dwindled considerably, and have not been adequately replaced by online discussions. The funds planned and thus available for such purposes could not be used. The printing costs originally planned have also changed significantly, in many cases doubling compared to the 2015 budget. Significant reallocations were made to ensure the best use of available funds for the purposes for which they were intended. Smaller publications that were not produced were replaced by larger volumes, which also absorbed a larger share of conference costs, partly because of the increase in printing costs and partly because this allowed us to finance proofreading and editorial expenses that were not originally planned. From a professional point of view, both of these extra costs can be justified, as they allowed us to produce publications of a much higher quality than without them. The available budget was also used to produce additional thematic issues of the same kind as the aforementioned volumes of studies, and to finance the translation of studies published in the *Hungarian Historical Review* in order to promote international publication. In addition to the one conference originally planned, we organized an international conference with eminent international scholars on the subject, which provided an opportunity to produce another volume of studies to be published by a publisher of outstanding prestige in the academic world. I believe that the funding

awarded in this call has thus served the objectives of the call one hundred percent and has greatly facilitated the publication of the results of the call.

Volumes published during the project:

Hende Fanni: Politikai reprezentáció a magyar országgyűléseken 1687 és 1765 között. Budapest, Magyarország : Magyar Nemzeti Levéltár (2021) , 236 p.

Forgó András: Egyház, rendiség, politikai kultúra: Papok és szerzetesek a 18. század országgyűlésein. Budapest, Magyarország : Szent István Társulat (2017) , 384 p.

Szemethy Tamás: Katonabárók és hivatalnok grófok: Új arisztokraták a 18. századi Magyarországon. Budapest, Magyarország : Magyar Nemzeti Levéltár, Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet (2020) , 480 p.

Szijártó M. István: A diéta II. A 18. századi politikai elit társadalom- és kultúrtörténeti megközelítésben. Budapest, Magyarország : Magyar Nemzeti Levéltár (2021), 756 p.

Forgó András: Ein Vermittler zwischen Wien und Pressburg. Hofrat Johann Georg von Mannagettas Berichte über den ungarischen Landtag, 1722–1723 und 1728–1729. Wien-Budapest : Bécsi Történeti Intézet, Magyar Nemzeti Levéltár (2021), 248 p.

H. Németh István (Szerkesztő), Dobszay Tamás (Szerkesztő), Szijártó István (Szerkesztő), Pap József (Szerkesztő): Rendi országgyűlés, polgári parlament: Érdekképviselő és törvényhozás Magyarországon a 15. századtól 1918-ig. Budapest, Magyarország : Magyar Nemzeti Levéltár (2020) , 627 p.

Czoch Gábor (Szerkesztő): Korall: Diétai követek, országgyűlési képviselők, Volume 70, (2017), 225 p.

Forgó András (Szerkesztő), H. Németh István (Szerkesztő): Hungarian Historical Review: Estates and Political Culture in the 18th–19th-Century Habsburg Monarchy, Volume 10, Issue 1 (2021)

Czoch Gábor (Szerkesztő), H. Németh István (Szerkesztő): Korall: Mobilitás a rendi társadalomban, Volume 86, (2021), 316 p.

Wim Blockmans (Szerkesztő), Kontler László (Szerkesztő), Szijártó M. István (Szerkesztő): Parliamentarism in the age of absolutism I: Representative institutions and motivations in the ancien régime. London : Great-Britain (2022), in print